

- Generieke Module Vaktherapie
- Andere generieke modules
- Zorgstandaarden
- Multidisciplinaire richtlijnen

Kwaliteits-
ontwikkeling
GGZ

Netwerk voor goede zorg

Vaktherapie in de Zorgstandaarden

A) Plaats vaktherapie beschreven maar alleen aanwijzing voor effectiviteit in praktijk:

- 1) **ZS Aanpassingsstoornis:** geen bewijs voor effectiviteit vaktherapie, in de praktijk ingezet als aanvulling, ter versterking draagkracht
- 2) **ZS Bipolaire stoornis:** Mensen met een bipolaire stoornis **kunnen baat hebben** bij vaktherapieën, namelijk beeldende therapie, danstherapie, dramatherapie, muziektherapie of psychomotorische therapie
- 3) **ZS Opiaatverslaving &**
- 4) **ZS Problematisch alcoholgebruik en alcoholverslaving:** Er is momenteel **nog weinig bewijs** voor de effectiviteit van de vaktherapeutische beroepen in de behandeling van mensen met middelenverslaving. Mogelijk **beweging en muziektherapie ter ondersteuning** de motivatie van cliënten voor verandering, secundaire symptomen. Algemeen vaktherapieën: verbeteren van de fysieke conditie, het verkrijgen van inzicht in de samenhang van problemen en het aanleren van copingstrategieën, in (klinische settings) effect persoonlijk herstel.
- 5) **ZS Drugs:** Vaktherapeutische interventies kunnen overwogen worden als herstelondersteunende interventies, ondanks het ontbreken van wetenschappelijke evidentie. Enige aanwijzingen voor fysieke inspanning als aanvulling op behandeling ter vermindering van onthoudingsverschijnselen en bewerkstelligen van abstinentie. Enige aanwijzingen dat muziektherapie als aanvulling effectief is in het reduceren van psychiatrische symptomen en het functioneren van patiënten met EPA.
- 6) **ZS ADHD:** geen bewijs voor effectiviteit, waardering door mensen met ADHD, aanvullend als ondersteuning bij bevorderen van zelfmanagemen.

Vaktherapie in de Zorgstandaarden

B) Generieke functie vaktherapie benoemd, ook ondersteund door onderzoek:

- 7) **ZS Autisme: In het bijzonder** voor mensen die zich verbaal moeilijker kunnen uiten....Muziek, dans, beelden, spel en bewegen laten ruimte voor verschillen van communiceren en bieden veel gelegenheid tot interactie en samenspel.
- 8) **ZS Depressie:** Vaktherapieën worden ingezet als **aanvulling** op de bovengenoemde wetenschappelijk evidente behandelingen bij een depressieve stoornis en persisterende depressieve stoornis, ook bij comorbide psychische en/of somatische problematiek. **De voorkeur van de patiënt dient hierbij meegewogen te worden.** Meer onderzoek naar de plaatsbepaling van vaktherapie ten opzichte van andere behandelingen is nodig. ... Centraal staan stemmingsverbetering, het opdoen van succeservaringen en het verminderen van experiëntiële vermijdings- en controlestrategieën.. Ook **ouderen** met een depressie dienen gestimuleerd te worden tot deelname aan PMT of andere vormen van lichaamsbeweging. Met name muziektherapie kan worden overwogen bij ouderen.
- 9) **ZS Eetstoornissen:** Vaktherapie kan **aanvullend** op het zorgaanbod gegeven worden.. toegevoegde waarde bij de observatie en behandeling, rondom thema's als lichaamsbeleving, impulsregulatie, zelfbeeld, perfectionisme, grenzen en faalangst. Door experimentele methodieken lokken zij ervaringen uit, .. helpen uitdrukking en betekenis geven.. en aanknopingspunten geven voor herstel en herwinnen van eigen kracht en autonomie.
- 10) **ZS Persoonlijkheidsstoornissen (B, C):** Vaktherapieën kunnen een **onderdeel** vormen van de behandeling voor mensen met een persoonlijkheidsstoornis... vaak in een **kader dat aansluit bij** specifieke psychotherapeutische behandelmethoden, zoals DGT, ST, MBT en focale psychodynamische psychotherapie. ... Door hun **ervaringsgerichte en mentaliseren-bevorderende karakter** vaak **aanjagers dan wel bestendigers van de psychotherapie.... vaak hoog gewaardeerd door patiënten** en het belang ervan wordt in de multidisciplinaire samenwerking onderkend.
- 11) **ZS SOLK;..** Door hun **ervaringsgerichte en mentaliserenbevorderende** karakter zijn vaktherapieën vaak **aanjagers dan wel bestendigers van psychotherapie.** Thema's bij SOLK: bewust worden lichaamssignalen en emoties, bewaken van grenzen, omgaan met hulp, verlieservaringen, lichaamsbeleving en inspanning/ontspanning. Helpen bij vinden van taal/metaforen voor de (lichamelijke) ervaring, verwerking, zingeving, spiritualiteit en empowerment.
- 12) **ZS Dissociatieve stoornissen:** beschrijving van vaktherapie en vaktherapeutische disciplines wordt gegeven. Aanwijzingen dat de module Waarnemen positieve effecten heeft waarnemingsvaardigheden; signaleren van de fysieke stress reacties en deze helpen te verminderen; het integreren van de geleerde vaardigheden in het dagelijks leven, zoals hanteren van grenzen en emotieregulatie; het oefenen van contact met anderen, opdoen van positieve ervaringen en correctieve emotionele ervaringen; en is er ruimte voor rouw en verlies, o.a. aandacht voor gemiste kansen en mogelijkheden.

Vaktherapie in de Zorgstandaarden

C. Indicaties voor (specifieke) vaktherapeutische interventies, met onderzoek onderbouwd

13) ZS Psychose:

- Bij ernstige **negatieve symptomen zijn PMT en muziektherapie optioneel**. Wat betreft muziektherapie heeft met name de activering als gevolg van de interventie effect op negatieve symptomen.
- Bij **overgewicht , metabole problemen en/ of een slechte lichamelijke conditie is PMT**, optioneel.
- Bij **spanningsklachten is PMT** een optie.
- Bij depressieve symptomen zijn **muziektherapie en runningtherapie** mogelijke opties.

14. ZS Conversiestoornis: Er is in Nederland ervaring met **PMT** als behandeling voor conversiestoornis.. Behandeling gericht op dissociatie van lichaamssignalen, o.a. via lichaamsmentaliteit, het identificeren van emoties en het verkrijgen van een adequaat lichaamsbeeld. Deze behandeling kan worden overwogen

15. ZS Psychotrauma en stressorgerelateerde stoornissen: beschrijving van vaktherapie en vaktherapeutische disciplines wordt gegeven

16. ZS Angst:

- **Danstherapie: positief effect** op kwaliteit van leven, stress- en angstklachten, regulatie adem- en hartritmes.
- **Dramatherapie:** bij **sociale angst, specifieke fobie en angstklachten** ondersteunend in combinatie met cognitieve gedragstherapie: **symptoomreductie, motivatie exposure, kwaliteit van leven , zelfbeeld**.
- **Muziektherapie** bij **sociale angststoornis en bij een obsessieve-compulsieve stoornis: positief effect op verbeteren van sociaal functioneren, zelfvertrouwen , kwaliteit van leven**.
- **PMT, specifiek het lichamelijke bewegen bij sociale fobie en paniekstoornis:** versterkend effect bij CGT op het **verminderen van angstklachten**.

Vaktherapie in Generieke Modules

- NB Vaak expliciete afstemming met GM vaktherapie!
- In GM Ernstige Psychische Aandoeningen
 - Vaktherapie is vooral aangewezen wanneer patiënten moeite hebben om gevoelens onder woorden te brengen, of wanneer een meer praktische/ ervaringsgerichte benadering is aanbevolen.
- In GM Psychische klachten in de kindertijd
 - Algemene verwijzing naar behandeling met vaktherapie
- In GM Zorg rond psychische stoornissen LVB ZB
 - Er zijn verschillende vaktherapieën onderzocht en zinvol gebleken bij de behandeling van een psychische stoornis bij mensen met een verstandelijke beperking. Zo kunnen **drama- en muziektherapie** helpen de emotie- en agressieregulatie te verbeteren. Uit een recente systematische literatuurstudie blijkt ook dat **PMT** veelbelovend is bij het verminderen van agressief gedrag bij mensen met LVB. Daarnaast kan **PMT** angst en depressieve symptomen bij deze groep verminderen. **Beeldende therapie** kan bijdragen aan de verbetering van gedragsproblemen en gevoelens van hulpeloosheid en het verminderen van traumagerelateerde symptomen en depressieve klachten.
- In GM ziekenhuispsychiatrie
 - Ook Vaktherapeuten worden betrokken
- In GM stemmen horen
 - Er worden verschillende vormen van vaktherapie aangeboden bij stemmen horen, zoals **psychomotorische therapie en muziektherapie**...veelal plaats in combinatie met medicatie of psychotherapie. Vaktherapieën hebben een belangrijke ondersteunende functie, met name waar het aankomt op de relatie tussen de klachten en de lichaamsbeleving, coping en individueel herstel.
- In GM Assertieve en verplichte zorg
 - Algemene verwijzing naar behandeling met vaktherapie